

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

דעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

גליון מס': 379 פרשת: מטות-מסעי שבת קודש א' אב תשפ"א (10 ביולי 2021 למניינם)

תל-אביב	כניסה	יציאה	ר"ת
ירושלים	19:30	20:32	21:03
חיפה	19:21	20:33	21:06
באר שבע	19:28	20:26	21:04
			21:01

*לנוהגים 40 דק' 18:53

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

הרחמן יצילנו מפיזור הנפש!

ומכאן לנידונינו, כאשר מעוררים על הצניעות, קדושה וחברה טובה, צריך להפעיל את הבינה והדעת, ולהבין מעצמך כיצד נוסעים לטיולים, כיצד נזהרים מטלפון לא כשר, כיצד מקפידים לבוא בלבוש צנוע - לא צמוד, לא קצר, לא צר, לא רחובי ולא כלום. עצם ההתעוררות, התוצאות והקלקולים שרואים בשטח, צריכים לזעזע אותנו! נכון שאין עונשין אלא אם כן מזהירין (ספסלדין טז), מכל מקום כאשר יש אזהרה כללית, חובה קדושה על כולם להבין את הפרטים ופרטי פרטים מעצמם. וזו בעצם הטענה של משה רבנו ע"ה על פקודי החיל, והדברים נוראים!

וכן בהמשך פרשתינו, מובא על שבת גד וראובן, שביקשו נחלה בעבר הירדן מזרחה, ומשה גער בהם, הוכיח אותם, גינה וביזה אותם וקרא להם "תרבות אנשים חטאים". והטענה היא: "האחיכם יבוא למלחמה, ואתם תשבו פה", כלומר, אם הייתם שבת לוי, שעוסקים בתורה בלבד, ומגינים על העם בתורתם ובתפלתם, הרי זה מצוין, אבל מאחר ואתם אנשי עבודה - מושבניקים וקיבוצניקים - אז לא יתכן שלא תשתתפו במלחמה, ויש לכם להבין כן מעצמכם, והדברים נוראים מאד!

ובאמת מסופר בפרשתינו על שבת לוי, שאין להם חלק בארץ, ואינם אנשי עבודה, אלא רק אנשי תורה ומצוות, עובדי עבודת המשכן והקרבנות בלבד, ולכן מגיע להם מתנות כהונה ולויה. ומפרש בספר החינוך (מל"ט טז), שכאשר שבת לוי דבוקים בעבודת ה' יתברך בשלמות, ולומדים דרכי האל הישירים, ומורים הוראות לישראל, בבחינת "יורו משפטיך ליעקב", ממילא הם צריכים להיות עם ישוב הדעת בשלמות - לא פיזור הנפש, לא עבודה, לא כסף ולא לצאת למלחמה, אלא אך ורק דבקות בתורה, במקדש ובקרבנות. ועל ידי כך יכולים תמיד להבין דבר מתוך דבר, ולקדש שם שמים כמה שיותר, וחובה על כלל ישראל לתמוך בהם תמיד. וידוע מה שכתב הרמב"ם (סוף הלכות שמיטה), שכיום האברכים היקרים שלנו, שכולנו חיים בזכותם, הם בבחינת שבת לוי, והם מחזיקים את העולם, והכל עומד עליהם. וחובתינו לתמוך בהם, ולהבין דבר מתוך דבר ולחזק את עולם התורה, שהוא קיום העולם (ועי' יומא טז).

וידוע המעשה עם רבנו החפץ חיים זיע"א, על עשיר אחד גדול שלא היתה לו משפחה,

וזהו ממש כמו צרכי הגוף. בחורף, יודע האדם שצריך הוא ללבוש בגדים חמים. בקיץ, הוא יודע שעליו להפעיל מזגן, להרווחת כל בני המשפחה. בנסיעות, יודע הוא שצריך לדאוג לשתייה קרה, אכילה מזינה ושאר צרכי הגוף, כך תורת ה' יתברך, בכדי למנוע תקלות, יודע האדם שעליו להבין, להשכיל ולדאוג לנשמה, ולדעת מה רצון ה' יתברך בכל דבר, ומה הדין ומה ההלכה וההנהגה הנכונה, וזה בבחינת עשה לך רב. ובהמשך הוא אף מבין מעצמו דעת תורה, וכיצד עליו להתנהג על הצד הטוב ביותר. ועל ידי כך אין יצר הרע, אין נזק, אין עבירות ואין כלום.

בזה נבין יסוד חשוב וגדול הטמון בפרשתינו, ומכאן לדברים שבקדושה, ומכאן לימי בין-המצרים, וכדלהלן. יש להבין לכאורה, מדוע ועל מה ולמה משה רבנו ע"ה קוצף, רוגז וצועק על פקודי החיל, על שהרגו במלחמת מדין את כל חיילי מדין והרגו כל זכר, כלומר, שהרגו את הזכרים בלבד ולא את הנקבות? אמנם משה קצף וזעק על שלא הרגו את הנקבות, משום שהן היו הגורם העיקרי של המלחמה, כתוצאה מהפריצות ומהתועבות על ידי שהפקירו את בנותיהן לזימה, כדי להכשיל את ישראל, ולכן היה צריך להרוג גם אותן, וטענת משה רבנו ע"ה היא אמת! קודש קודשים! אך השאלה היא, לכאורה מה הטענה עליהם, הרי הם לא קיבלו הוראה כזאת לפני המלחמה - להרוג את הנקבות - אז על מה הרעש, המהומה והקצף הגדול? ומתוך ומבאר רבנו השל"ה הקדוש, ואומר כאן יסוד גדול ונפלא! ישנם דברים בעבודת ה' יתברך, שצריך להבין אותם מעצמך, בלי הודעה מוקדמת. ואף במצב חמור שכזה - להשמיד ולהרוג את כל הנקבות מגיל שלוש - יש להבין לבד ומכח עצמך, משום שכל הצרה והמגיפה שהיתה בעם ישראל, והחילול השם הנורא שנגרם על ידי זמרי בן סלוא, נשיא שבת שמעון, נעשה מחמת הנקבות, וממילא היו צריכים להבין מעצמם, ולהפעיל את הדעת, את הבינה ואת ההשכלה הרוחנית הטהורה, ולהרוג את כולם. וכאשר ניתן להבין מעצמך ובכל זאת לא הבנת, מותר לו לצעוק ולגעור עליך, אף אם לא קבלת הודעה מוקדמת, והדברים נוראים ומפחידים מאד!

רבנו בחיי זיע"א (שמי לפני כאלף שנה), כתב בספרו הקדוש "חובות הלבבות", בהקדמה לשער הבטחון, על אחד החסידים שהיה רגיל לומר: "הרחמן יצילנו מפיזור הנפש", ע"ש. והכוונה בזה היא, שאדם צריך להיות תמיד אחראי על מעשיו, וחושב ומבין דבר מתוך דבר - מה לעשות וכיצד להתנהג - כדי שלא תצא תקלה תחת ידיו לעולם - בין אדם לחבירו ובין אדם למקום. וזה הוא עובד ה' יתברך באמת, שמקיים מצוות ועושה קידוש השם, תמיד. והעושה להיפך, הוא אדם מפוזר, שאינו חושב, אינו מתבונן ונכשל תמיד בעבירות ובמעשים רעים, רחמנא ליצלן. והחסיד, אף מתפלל על כך תמיד לה' יתברך, וכמו שמצינו אצל רבי חייא בר אשי, שהיה אומר כל יום: "הרחמן יצילנו מיצר הרע" (קלושין פ"א). וכן מצינו אצל רב פפא, שהיה אומר: "הרחמן יצילנו מהבושה" (תענית טז). וזה בבחינת דעת קנית מה חסרת (נדרים מ"א). ויש להתפלל על כך בדמעות שלישי, ולכוון היטב בברכת "אתה חונן" - "חננו מאיתך חכמה, בינה ודעת - להבין דבר מתוך דבר. ועל ידי הדעת, זוכים לכוון לאמת.

ורבנו הרמח"ל זיע"א מלמד אותנו בספר מסילת ישרים (פסק יח), שכמו שכאשר מצינו בבן האוהב את אביו, שמיד כאשר הוא שומע או רואה רמז קטן מאביו, ואף שלא אמר לו אלא פעם אחת ובחצי דיבור, כבר מבין את רצונו ואת דעתו של אביו, ועושה אף דבר שלא אמר לו אביו ולא ביקש ממנו. והיינו שאם אביו משתעל מעט, כבר הוא מבין שצריך להכין עבורו כוס תה חם. ואם אביו שואל על חפץ מסוים, כבר הוא מבין שעליו לחפש, להשיג ולהביא לאביו את אותו החפץ האבוד. כך מי שאוהב את ה' יתברך אהבה אמיתית, מחביבות המצוות, יבין וישתדל לעשות כל מה שיוכל למען ה' יתברך.

וכן הוא במצוות של בין אדם לחבירו, מפרש רבנו יונה (שע"ת ש"ג אות יג), שחייב אדם לטרוח, לדרוש ולשקוד בעמל נפשו על תקנת חברו. וזה מהמצוות החמורות והעיקריות הנדרשות מן האדם, ע"ש. והשוקד וחושב כך תמיד, זוכה לשלום בית אמיתי, לאהבה ואחוה, לעין טובה ולב טוב. וזה בבחינת שמעתא בעא צילותא (מגילה ט"ז), כלומר, שצריך צלילות הדעת וחיזוק לנפש, כדי להבין שמועה והלכה, כיצד להתנהג על פי התורה.

ניצוד מקבלים החלטה נכונה מתוך מגוון גדול של אפשרויות?

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

שלום וברכה, מורי ורבותי!

פעמים רבות נמצא כל אחד מאיתנו בפני מגוון אפשרויות העומדות בפנינו. ומכאן והילך קצרה הדרך להתלבט, להתבלבל ואפילו, במידת מה, לאבד את קצה החוט הראשון עמו התחלנו את החלטתנו הראשונה "להחליט".

זה נכון בחיי היום יום, בעבודה, בעסקים, בתפקיד ניהולי כזה או אחר, בשידוכים, זיווגים, מעבר דירה, וגם בחיים הרוחניים - בקביעת עתים לתורה, בבחירת שיעור תורה, בהחלטה בדבר המסכת המתאימה ללימוד בתקופה זו.

כיצד ניתן לקבל את ההחלטה הנכונה והנבונה בתוך בליל האפשרויות הגדל והולך? ובפרט כאשר בימינו הטכנולוגיה שהפכה את העולם כולו לכפר גלובלי קטן, מעניקה לנו את הזכות ואת האפשרות לעשות את הכל, בכל מכל כל. וכמעט שאין תחום בו מגוון האפשרויות עולה בקצב מסחרר מדי יום, ולעתים אף מדי שעה, מה שמכביד הרבה יותר על קבלת ההחלטה הנבונה.

והנה, בפרשתנו, קורה אחד הדברים המדהימים ביותר בקבלת ההחלטות והוא כדלהלן.

לאחר שלמדנו בפרשה הקודמת (במדבר כו) על בנות צלפחד שהתלוננו בפני משה על כך שאינן זכאיות לחלק ונחלה מאחר ו"אָבֵינוּ מֵת בְּמִדְבָּר ... וּבָנִים לֹא הָיוּ לוֹ: לָמָּה יִגְרַע שֵׁם אָבֵינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֵּן תָּנֶה לָנוּ אַחֲזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אָבֵינוּ" (ס"ג ע"ג, ג-ד). פסק משה, את הוראתו של האלוקים, "נָתַן תְּתֹן לָהֶם אַחֲזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אָבֵיהֶם וְהַעֲבַרְתָּ אֶת נַחֲלַת אָבֵיהֶן לָהֶן" (ס"ג ע"ג, ז).

בפרשתנו ממשיך הסיפור וכדלהלן:

"וַיִּקְרְבוּ רֵאשֵׁי הָאֲבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי גִלְעָד בֶּן מְכִיר בֶּן מְנַשֶּׁה ... וַאֲדָנֵי צִוְּהוּ בָהּ לָתֵת אֶת נַחֲלַת צִלְפַּחַד אַחֵינוּ לְבָנֹתָיו. וְהָיוּ לְאֶחָד מִבְּנֵי שְׁבִטֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים וְנִגְרַעָה נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת אֲבֹתֵינוּ וְנוֹסַף עַל נַחֲלַת הַמִּטָּה אֲשֶׁר תְּהֵיֵנָה לָהֶם וּמִגִּרְלָהּ נַחֲלָתָנוּ יִגְרַע" (ס"ג ע"ג, ו-ז).

הבעיה אותה הציגו בני משפחות מנשה מוכנת לחלוטין. אם בנות צלפחד תינשאנה לבני שבט אחר, הנה עברה נחלת השבט, שבט מנשה, לשבט החתנים אליהם יינשאו הבנות. מיד "וַיִּצְוּ מֹשֶׁה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי ה' לֵאמֹר בֶּן מִטָּה בְנֵי יוֹסֵף דְּבָרִים" (ס"ג ע"ג, ט). מסיים הפסוק: "כִּפְאֻשֶׁר צִוְּהוּ ה' אֶת מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ בְּנוֹת צִלְפַּחַד. וַתְּהֵיֵנָה מַחֲלָה תְרָצָה וְחֻגְלָה וּמִלְכָּה וְנִעָה בְּנוֹת צִלְפַּחַד לְבְנֵי דֹדֵיהֶן לְנָשִׁים" (ס"ג ע"ג, טו).

וכאן מגיעה ההפתעה הגדולה.

בתוך מטר השבחים והפרגונים להן זוכות בנות צלפחד, על ידי רבותינו הקדושים, עד כדי שאומרת הגמרא (בבבא נחלא ק"ט ע"ב) שראויה היתה פרשת נחלות להיכתב על ידי משה, אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן ... ללמדך, שמגלגלים זכות על ידי זכאי. כלומר, שזכות מיוחדת זו ניתנה במיוחד לבנות צלפחד עקב צדקותן. באותה מידה, ממשיכה הגמרא ואומרת (ס"ג ק"ט ע"ב), בנות צלפחד חכמניות הן, דרשניות הן, צדקניות הן. מה שאומר שהיו מושלמות הן בכל מידה נכונה. עטרת תפארת ישראל ממש, "מלח הארץ" ... מעבר לזה, מוסיפה הגמרא ואומרת (ק"ט ע"ב), בנות צלפחד שקולות היו. כולן היו מיוחדות ומושלמות האחת כאחותה באותה מידה ממש.

בתוך בליל התשבחות הללו, מוסיפה הגמרא ואומרת (ס"ג ק"ט ע"ב), תנא רבי אליעזר בן יעקב אפילו קטנה שבהן לא נישאת פחותה מארבעים שנה. ובכך מסבירה הגמרא הקדושה את התואר "צדקניות" לו הן זכו, ש"לא נישאו אלא להגון להן". ללמדך, שבנות צלפחד עד גיל ארבעים לפחות חיפשו את החתן ההגון והמושלם להן.

מה שמזרז הוא, שדווקא בפרשתנו, לאחר שמשה מצמצם את אפשרויות הבחירה שלהן משניים עשר שבטים לשבט אחד בלבד.

וליתר דיוק - לחצי שבט, הלא הוא שבט מנשה, הנגזר בחציו משבט בני יוסף, לפתע מוצאות הן את בחיר לכן. ולא זו בלבד, אלא שמוצאות אותו מתוך המשפחה ממש. "וַתְּהֵיֵנָה מַחֲלָה תְרָצָה וְחֻגְלָה וּמִלְכָּה וְנִעָה בְּנוֹת צִלְפַּחַד לְבְנֵי דֹדֵיהֶן לְנָשִׁים" (במדבר ס"ג י"א). משהו בסגנון של "מטבע שהיה מונח מתחת לפנס, בעוד זושא מחפש אותו משך ארבעים שנה ברחבי העיירה"...

מה קרה כאן? מה ההיגיון בכך שבצמצום האפשרויות זכו בנות צלפחד ומצאו את החתנים הראויים להן? יתרה מכך, מוסיפה הגמרא ואומרת (ס"ג ק"ט ע"ב), בנות צלפחד הותרו להינשא לכל השבטים, אלא שעצה טובה השיאן הכתוב שלא ינשאו אלא להגון להן. כלומר, שאף צמצום האפשרויות לא נעשה כחובה אלא כעצה בלבד. מה, אם כן, גרם להן למצוא בקלות רבה כל כך, באיחור רב כל כך, את בן הזוג המתאים?

והתשובה לכך, מורי ורבותי, חדה כתער, מלמדת ומחכימה, ובעצם מעניקה לכולנו את הפתרון לבעיית הקושי בקבלת ההחלטה, והיא כדלהלן:

ככל שמגוון האפשרויות הגדול יעמוד בפניך, כך תתקשה יותר מכל לקבל את ההחלטה הנכונה. בכל אפשרות יהיה 'פלוס' מכל אפשרות אחרת. בדיוק כמו שבכל אחת שכזו יהיה 'מינוס' יותר מכל אפשרות אחרת. מרוב בלבול, חזקה עליך שלא תצליח למצוא את הפתרון ואת הבחירה הנכונה.

כל שעליך לעשות הוא לצמצם את מגוון האפשרויות למינימום, להסיר מעליך את השלושים אחוז הגדולים עליך באמת, את השלושים אחוז הקטנים ממך באמת, ומתוך ארבעים האחוז הנותרים, לעשות ככל יכולתך לשלול כל אפשרות שאינה מושלמת. האפשרויות האחרונות והמעטות, הן אלה שיעניקו לך את כושר ההחלטה לבחור בדרך הטובה והנכונה לך.

נשמע פשוט כל כך... בה במידה, שאנו מבינים שאם הבעיה היתה ניתנת לפתרון קל כל כך, לא היינו מגיעים לבעיה נשואת מאמרנו.

אולם, שימו לב לבנות צלפחד - הן אינן מצמצמות באפשרויות מחמת חכמתן הרבה. כי הרי אותה חכמה עמדה להן כבר ארבעים שנה קודם, ודווקא על אותה חכמה הן לא סמכו ונשארו ברווקותן עד לגיל מתבגר כל כך. הדבר היחיד שגרם להן לצמצום האפשרויות היתה דעת התורה של משה רבינו, על אף שלא נתן זאת כפסיקה אלא כהצעה בעלמא.

ברגע בו צמצם משה רבינו, מבחינה רוחנית, את מגוון האפשרויות לבנות צלפחד לשבט צנוע וקטן, יחסית לתרכובת הגדולה של כל שבטי ישראל, הרי מיד שנשללו כל יתר האפשרויות, ובני דודיהן עמדו בפניהן במלוא עוזם, אורם והדרם.

בנות צלפחד אמרו זו לזו, אם משה רבינו הוריד מהמבחר העצום שעמד לרשותנו אחד עשר שבטים, ודאי שהבחורים המושלמים והטובים ביותר נמצאים כאן בשבט מנשה, מתחת לפנס המאיר. באותו רגע, ההחלטה היתה קלה בהרבה, והחתונה היתה עניין של זמן, וזמן קצר מאד.

ככל שנידרש בכל עניין לקבל הכרעה, ולאחר שנצמצם את מגוון האפשרויות למבחר קטן וטוב המאושר על ידי דעת תורה, נזכה לקבל את ההכרעה וההחלטה הנבונים והנכונים בקלות רבה, ושם גם תהיה ברכת הדרך מגדולי ישראל, ועל גבם - מריבונו של עולם, בבחינת "וְאֵנִי אֲבָרְכֶם" (ס"ג א, כז).

ברכת הצלחה רבה לכולנו במגוון ההחלטות הרוחניות והגשמיות של החיים.

וברוכים תהיו!

שאלה יפה

שו"ת ממורנו הרב שליט"א

קניית בגדים לצורך חיזוק בצניעות

שאלה: האם מותר לקנות בגדים בימי בין המיצרים לצורך חיזוק בצניעות?

תשובה: מותר, וגם מצוה להוסיף בצניעות כמה שיותר.

ובדרך כלל, בגדים שאין בהם ברכת "שהחינו", כגון גרביים, מגבות ובגדים פנימיים, מותר תמיד לקנות, ואין בעיה.

ואולם בגדים שיש בהם גם ברכת "שהחינו", שהם מכובדים וטובים, יש להשתדל ללבוש בשבת קודש, ולברך "שהחינו". ואם אין ברירה, גם בחול אפשר לברך "שהחינו", ולהוסיף בצניעות. ואשריהם ישראל. בגדי צניעות הם כמו מילה ופדיון הבן, שתמיד זו מצוה בזמנה (ועי' חז"ע ארבע תעניות עמ' קל"א).

שמיעת שירים למי שקשה לו

שאלה: האם מותר לשמוע שירים בימי בין המיצרים?

תשובה: ראוי להמנע מלשמוע שירים בימי בין המיצרים, אך מי שקשה לו להתגבר ונכנס לעצבות, או שחש ושלומו הוא נכנס לחשש דכאון, או שהוא חוזר בתשובה והוא רק בהתחלה, וקשה לו שלא לשמוע שירים, יכול לשמוע שירים מחזקים. והעיקר להתחזק ולהתפלל על בית המקדש, ובפרט בברכות "תשכון", ו"את צמח", כוונה גדולה.

ויש לדעת, שהעניין של שמיעת שירים בימי בין המיצרים, זה דרגות באבלות על בית המקדש, ועל כבוד שמים. והמעלה הגדולה ביותר היא שלא לשמוע כלום עד שיבוא המשיח. וכמו שפסק בשלחן ערוך (או"ח סי' תקס), אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, ע"ש. ופחות מכן, יש לשמוע שירי רגש ושירי נשמה בלבד. ופחות מכן, לשמוע שירים משמחים, ולכוין לשם שמים להתחזק בעבודת ה'. ופחות מכן, לשמוע גם בבין המיצרים, כאשר יש חולשה נפשית, הן וכיצא בהן.

והעיקר לכוין שהתכלית להיות עובד ה' באמת, ולהתאבל על בית המקדש, וכבוד השם יתברך (ועי' חז"ע ארבע תעניות עמ' קנ"א).

למעשה, לכתחילה יש להשתדל אם אפשר לעבור דירה לפני ראש חודש אב, משום שבחודש זה ממעטין בשמחה. ורק אם אין ברירה, אז גם לאחר ראש חודש ניתן לעשות כן.

וכמוכך, שמותר לעשות חנוכה הבית ביום המעבר, משום שיש בזה תיקון גדול להצלחה ולישוב טוב בבית. והעיקר הוא הלימוד והתפלה לחינוך הבית לתורה ויראה. ואם רוצים לדחות את חנוכה הבית, עם כל זה, אין לדחות את קביעת המזוזה, ואין קשר בין חנוכה הבית לקביעת המזוזה. וכל רגע שיש בבית מזוזה ככל הפתחים, מקיימים מצות עשה מן התורה של מזוזה מהודרות בבית, להצלחה ולחיים טובים.

ויש לזכור תמיד, שה' יתברך הוא בעל הבית, ועושים הכל על פי ההלכה (ועי' רמב"ם סוף פ"ו מהל' תמורה).

חגיגת בר מצוה באכילת בשר ושתיית יין

שאלה: נער שנולד בא' באב, ויחגוג את בר המצוה בא' אב, האם אפשר לחגוג את האירוע עם תזמורת ואכילת בשר, למנהג האשכנזים?

תשובה: גם לדעת אחינו האשכנזים מותר לאכול בשר ולשתות יין, ולחגוג את בר המצוה. ובפרט כשזה ראש חודש, שמדינא מותר. ולכן גם האשכנזים שמחמירים בראש חודש, מכל מקום כשחל בר מצוה בזמנו בראש חודש, בודאי שמותר לחגוג עם תזמורת, ואפילו באכילת בשר כאמור, משום שזו סעודת מצוה, שהבר מצוה מקבל עליו עול תורה ומצוות (ועי' חז"ע ארבע תעניות עמ' ה, וז"ה).

ועיין עוד למרן רבנו הגדול זיע"א (חז"ע ארבע תעניות עמ' קנ"א), שגם לבר מצוה החוגג בזמנו, מותר להשמיע שירי קודש עם כלי נגינה, וכן מותר לו להסתפר, כמבואר בחזון עובדיה שם (עמ' רכ"ד). והוסיף "ואין להחמיר".

ובפרט יש לעורר, כאשר בר המצוה שמח, נהנה ומתחזק בזה ללמוד תורה, ורוצה שמחה וניגונים באותו יום דוקא, וזה בשבילו כבוד ושמחה בעיני החברים והתלמידים בכיתה, שבזה בודאי שאין להחמיר.

תספורת בשלושת השבועות

שאלה: האם יש ענין להחמיר בשלושת השבועות, לגבי תספורת לגברים (ספרדים)?

תשובה: בודאי שיש ענין להחמיר למי שיכול, ולא גרע מימי ספירת העומר ששם זה פחות חמור, ובכל זאת לא מסתפרים למעלה מחודש ימים.

כל שכן בנידון דידן בבין המיצרים שזה אבל לאומי של כלל ישראל, ואשרי השם דרכיו ומקפיד להסתפר לפני י"ז בתמוז, וממשיך כך עד לאחר תשעה באב, וזה מצוין (ועי' בראשית א"ג מל"ח על הא"ע סי' תקנ"א ס"ג).

אבל מדינא, תספורת, כביסה ורחיצה, אסורים רק בשבוע שחל בו תשעה באב, ורק בחמין ולא בצונן, כידוע.

אכילת בשר

שאלה: רציתי לשאול האם לאשה מעוברת שיש לה אנמיה מותר לאכול בשר בתשעת הימים בחודש אב? ועד איזה גיל מותר לילדים לאכול בשר?

תשובה: לאשה מעוברת, מניקה וחלשה, מותר לאכול בשר בתשעת הימים כרגיל כפי הצורך שלה. ולקטנים מותר עד גיל שתיים עשרה, כלומר עד שנה לפני הבר מצוה. ובמידה והילדים שהגיעו לגיל הנ"ל רוצים בכל זאת לאכול בשר, כל עוד שלא עשו בר מצוה או בת מצוה, ניתן להעלים עין מהם (ועי' חז"ע ארבע תעניות עמ' ק"א).

וכמוכך שחלשים או לחולים, גם לאחר בר מצוה מותר. והעיקר להכין אותם, ולהסביר להם את מהות הצום, ושצריך להרבות באהבה ואחזה, ובכיבוד הורים וחברים, והמשיח בדרך.

העברת דירה

שאלה: חבר שלי צריך לעבור דירה בשלושת השבועות (בבין המיצרים), ובמידה והוא ידחה את מעבר הדירה לאחר שלושת השבועות, הוא יצטרך לשלם סכום של כסף בעקבות הפרת החוזה, מה עליו לעשות?

תשובה: אין בעיה בהלכה לעבור דירה בזמן בין המיצרים, ובפרט כאשר יש כאן נזק והפסד כספי, שבזה ברור שניתן לעבור דירה, ואין להחמיר כלל.

המשך מעמוד 1

ולא היו לו יורשים, וכמה שהיה זקן מופלג, עדיין לא הבין שצריך הוא להחזיק תורה. והשאלה היא, מה הוא חושב לעצמו, וכי הוא יחיה לעולם?! לא חבל על הכסף, לא חבל שאינו מחזיק תורה?! מה הוא חושב לעצמו?! וענה החפץ חיים: "והבעיה, הוא בכלל לא חושב... והדברים נוראים!"

ומכאן לימי בין-המצרים, חובה קדושה לכולנו להרגיש אבלות ממש, להרגיש שאין בית-המקדש, אין כבוד שמים, אין קידוש השם, אין כהנים בעבודתם, אין לויים בדוכנם

ורבנו המסילת ישרים (פרק יט) מביא (בס' תולדותי' פרק ז'), שכל חכם בישראל שיש בו דבר תורה לאמיתו, ומתאנח על כבודו של הקדוש ברוך הוא, ועל כבודו של ישראל כל ימיו, ומתאוה וּמְצַר לכבוד ירושלים, לכבוד בית-המקדש, לישועה שתצמח בקרוב ולכינוס גלויות, זוכה לרוח הקודש בדבריו...! וזו הכוונה המעולה שאין בה הנאת עצמו, אלא לכבודו של מקום, ולקידוש שמו יתברך, ע"ש. והלואי שזוכה לכך! שבת שלום.